

پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری (۲۲) بهار ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۳۶۶
کد موضوعی: ۲۲۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۸/۱۳

عنوان گزارش:
پایش امنیت سرمایه‌گذاری
به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری ۲۲. بهار ۱۴۰۲

نام دفتر:
مطالعات اقتصادی
(گروه مطالعات محیط کسب و کار و تنظیم‌گری بخشی)

تهیه و تدوین کنندگان:
ایمان تهرانی، امین قنبری

ناظر علمی:
میلاذ بیگی

گرافیک و صفحه‌آرایی:
نرجس امیراحمدی

ویراستار ادبی:
شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:
۱. امنیت سرمایه‌گذاری
۲. محیط کسب و کار
۳. حقوق مالکیت
۴. شفافیت
۵. فعالان اقتصادی

فهرست مطالب

۷	چکیده
۸	خلاصه مدیریتی
۱۰	۱. مقدمه: روش شناسی
۱۱	۲. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در بهار ۱۴۰۲
۱۳	۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲
۱۳	۳-۱. بررسی وضعیت نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها
۱۴	نماگر «عملکرد دولت»
۱۵	نماگر «ثبات اقتصاد کلان»
۱۶	نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»
۱۷	نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی»
۱۸	نماگر «ثبات و پیش‌بینی پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»
۱۹	نماگر «شفافیت و سلامت اداری»
۲۰	نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»
۲۱	۴. بررسی مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲
۲۱	۴-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۱۷ مؤلفه آماری
۲۳	۴-۲. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی
۲۵	۴-۳. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک حوزه‌های کاری
۲۶	۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۲۸	پیوست
۳۰	منابع و مأخذ

فهرست نمودارها

۲۲	نمودار ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برحسب مؤلفه‌های آماری در بهار ۱۴۰۲
۲۳	نمودار ۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲

فهرست جداول

جدول ۱. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پایش بهار ۱۴۰۲ و مقایسه آن با دو فصل گذشته ۱۱
جدول ۲. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب ارزیابی در بهار ۱۴۰۲ و مقایسه آنها در فصول گذشته..... ۱۳
جدول ۳. رتبه استان‌ها براساس نماگر «عملکرد دولت» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۴
جدول ۴. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات اقتصاد کلان» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۵
جدول ۵. رتبه استان‌ها براساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۶
جدول ۶. رتبه استان‌ها در نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۷
جدول ۷. رتبه استان‌ها براساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۸
جدول ۸. رتبه استان‌ها براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» در بهار ۱۴۰۲..... ۱۹
جدول ۹. رتبه استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» بهار ۱۴۰۲..... ۲۰
جدول ۱۰. ارزیابی ۱۷ مؤلفه آماری امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲..... ۲۲
جدول ۱۱. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲ و مقایسه وضعیت آن با زمستان ۱۴۰۱..... ۲۴
جدول ۱۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه در بهار ۱۴۰۲..... ۲۵
جدول حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ‌دریافتی به تفکیک استان‌ها در پایش بهار ۱۴۰۲..... ۲۹

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۱۲
شکل ۲. وضعیت نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۱۴
شکل ۳. وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۱۵
شکل ۴. وضعیت نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها، بهار ۱۴۰۲..... ۱۶
شکل ۵. وضعیت نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» به تفکیک استان‌ها، بهار ۱۴۰۲..... ۱۷
شکل ۶. وضعیت نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۱۸
شکل ۷. وضعیت نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۱۹
شکل ۸. وضعیت نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲..... ۲۰

پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری (۲۲) بهار ۱۴۰۲

چکیده

بهار ۱۴۰۲ کمیته ۵/۷۳ از ۱۰ (بدترین حالت) سنجیده شده و در زمستان ۱۴۰۱ کمیته آن ۶/۱۰ بوده است. گفتنی است مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل پاییز، تابستان و بهار ۱۴۰۱ به ترتیب ۶/۸۲، ۶/۸۲ و ۶/۵۱ ارزیابی شده بود که نشان می‌دهد امنیت سرمایه‌گذاری با وجود آنکه در بازه بهار تا پاییز ۱۴۰۱ در روند نامناسب شدن قرار گرفته بوده، اما با تثبیت برخی از متغیرها و مثبت‌تر ارزیابی شدن برخی از مؤلفه‌ها، روند نامناسب شدن آن متوقف و به مقدار قابل توجهی در دو فصل اخیر به سمت بهتر شدن حرکت کرده است و به نوعی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در بهترین وضعیت خود در سه سال گذشته گرفته است. امید است این روند بهبودی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری با تثبیت و مناسب شدن اکثر مؤلفه‌های آن و بهبود عملکرد و سیاست‌های دستگاه‌های مسئول ادامه‌دار باشد.

گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری بر آن است تا با جلب توجه عموم مسئولان کشور به این عامل کلیدی در توسعه اقتصادی، اما مغفول مانده در سیاستگذاری اقتصاد ایران، به گفتمان‌سازی در جهت افزایش امنیت سرمایه‌گذاری و ضمانت‌های اجرایی حقوق مالکیت فعالان اقتصادی ایران و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری در ایران کمک کند. این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده و در دسترس و نیز ارزیابی ۵۶۲۲^۱ فعال اقتصادی نمونه از میان فعالان اقتصادی همه استان‌های کشور بوده است. حاصل تحقیق انجام شده، ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برای فصل بهار ۱۴۰۲ و محاسبه هفت نماگر مربوطه است. براساس محاسبات انجام شده شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری تهیه می‌شود در فصل

۱. مشارکت فعالان کسب و کار در این پایش نسبت به دوره قبل با افزایش ۱۹۲۸ نفری مواجه شده است، اما براساس معیار اطمینان حداکثری که برای این کار در نظر گرفته شده باید تعداد پاسخنامه‌های واصله در این پیمایش به حدنصاب کاملی (بالغ بر ۸۰۳۵ پاسخنامه صحیح و براساس سطح اطمینان آماری ۹۵ درصدی) برای کل کشور برسد تا براساس آن، بتوان نتایج این مطالعه را به کل فعالان اقتصادی تعمیم داد و روند تغییرات استانی را با قاطعیت مقایسه کرد؛ اما ملاحظه می‌شود با توجه به اینکه حدنصاب آماری برای برخی از استان‌ها حاصل نشده، بنابراین استنتاج و تحلیل قطعی از یافته‌های این پایش تا زمان دستیابی سطح اطمینان آماری حداکثری و آن هم برای تمامی استان‌ها باید با احتیاط و دقت صورت گیرد.

خلاصه مدیریتی

بیان مسئله

آن، با توجه به ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت کننده در فصل بهار به مقدار قابل توجهی مناسب تر ارزیابی شده است. البته باید توجه کرد که عامل اصلی روند بهبودی شاخص امنیت سرمایه گذاری در بهار ۱۴۰۲، به میزان زیادی مناسب تر ارزیابی شدن مؤلفه‌های پیمایشی از سوی فعالان مشارکت کننده در پایش بوده است؛ البته با وجود آنکه در بهار سال ۱۴۰۲ با نوسانات شدید نرخ ارز در بازه زمانی سنجش، مواجهه نبوده ایم و شاخص تورم مصرف کننده نیز چندان دچار افزایش نبوده است لذا مؤلفه‌های آماری نیز در بهار ۱۴۰۲ با کمیته عددی ۴/۱۹ وضعیت مناسب تری نسبت به زمستان ۱۴۰۱ (۴/۴۱) از خود نشان داده اند، لیکن به دلیل وزن بیشتر مؤلفه‌های پیمایشی در شاخص امنیت سرمایه گذاری، نتیجه نهایی سنجش در بهار ۱۴۰۲ به گونه‌ای بوده که شاخص امنیت سرمایه گذاری در این فصل مناسب ترین وضعیت را در سه سال گذشته از خود بروز داده است.

گزارش حاضر، بیست و دومین سنجش پی در پی و فصلی «شاخص امنیت سرمایه گذاری در ایران» است. این گزارش، با استفاده از آمارهای رسمی منتشر شده و در دسترس و نیز ارزیابی ۵۶۲۲ فعال اقتصادی نمونه از میان فعالان اقتصادی همه استان های کشور بوده است که وضعیت امنیت سرمایه گذاری در بهار سال ۱۴۰۲ را با ۳۸ مؤلفه، هفت نماگر به تفکیک ۳۱ استان و ۹ حوزه کسب و کار نشان می دهد.

شاخص کل امنیت سرمایه گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده های پیمایشی و آماری تهیه می شود در بهار ۱۴۰۲ کمیته ۱۰/۷۳ (۱۰ بدترین حالت) سنجیده شده است. مقدار عددی این شاخص در مطالعه فصل قبل (زمستان ۱۴۰۱) ۱۰/۶ و در هر دو فصل قبلی (پاییز ۱۴۰۱)، ۶/۸۲ بوده که نشان می دهد کمیته عددی امنیت سرمایه گذاری در بهار ۱۴۰۲ نسبت به فصل قبل از

یافته های کلیدی

بر اساس ارزیابی صورت گرفته در پیمایش فصلی بهار سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با زمستان سال ۱۴۰۱، نامناسب ترین و مناسب ترین مؤلفه های ارزیابی شده از امنیت سرمایه گذاری به شرح زیر هستند:

زمستان سال ۱۴۰۱			بهار سال ۱۴۰۲		
کمیته	نامناسب ترین مؤلفه ها	ردیف	کمیته	نامناسب ترین مؤلفه ها	ردیف
۸/۱۴	عمل مسئولان ملی به وعده های داده شده	۱	۷/۸۷	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه گذاری	۱
۷/۹۷	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه گذاری	۲	۷/۶۹	عمل مسئولان ملی به وعده های داده شده	۲
۷/۹۱	عمل مسئولان استانی و محلی به وعده های اقتصادی داده شده	۳	۷/۵۴	ثبات یا قابل پیش بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۳
کمیته	مناسب ترین مؤلفه ها	ردیف	کمیته	مناسب ترین مؤلفه ها	ردیف
۴/۴۴	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۱	۴/۷۵	ثبات قوانین و مقررات	۱
۴/۷۱	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۲	۴/۸۵	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۲
۴/۷۶	رواج توزیع کالای قاچاق	۳	۴/۹۷	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۳

۱. در بهار ۱۴۰۲ خوشبختانه با روند افزایشی مشارکت کنندگان در پایش و به تعداد بیشتری از پرسشنامه های صحیح پر شده نسبت به فصل گذشته مواجهه بوده ایم. هر چند نسبت به حد ایدئال خود در خصوص برخی از استان ها با کفایت آماری لازم حدنصاب ۲۶۰ نفر پاسخ دهنده برای هر استان به تنهایی حاصل نشده است اما روند رو به رشد مشارکت کنندگان امیدوار کننده و به میزان چشمگیری قابل قبول است.

۲. ایمان تهرانی و امین قنبری، گزارش پیمایش امنیت سرمایه گذاری (۲۱) زمستان ۱۴۰۱ به تفکیک استان ها و حوزه های کاری، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۶۳ شهر پورماه ۱۴۰۲.

۳. ایمان تهرانی و امین قنبری، گزارش پیمایش امنیت سرمایه گذاری (۲۰) پاییز ۱۴۰۱ به تفکیک استان ها و حوزه های کاری، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۲۵ شهر پورماه ۱۴۰۲.

بر اساس یافته‌های این گزارش، پس از تلفیق داده‌های آماری و یافته‌های پیمایشی، به ترتیب استان‌های چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان نامناسب‌ترین و استان‌های هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی مناسب‌ترین وضعیت را از دیدگاه فعالان کسب و کار از منظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲ کسب کرده‌اند. در حالی که در پایش زمستان ۱۴۰۱ نامناسب‌ترین استان‌ها چهارمحال و بختیاری، خوزستان و تهران و مناسب‌ترین استان‌ها نیز هرمزگان، سمنان و مازندران بوده‌اند. بر اساس نتایج این مطالعه، در بهار ۱۴۰۲ از بین ۹ حوزه فعالیت اقتصادی مورد سنجش در این پایش، فعالان اقتصادی در حوزه کاری «ارتباطات، توزیع و... (حمل و نقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» نامناسب‌ترین حوزه کاری ارزیابی شده است. و مجدداً حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» برای دومین فصل متوالی در جایگاه دومین حوزه نامناسب قرار گرفته است. در حالی که در پایش فصل زمستان ۱۴۰۱ حوزه کاری «صنعت (شامل کلیه صنعت و موارد مرتبط با ساختمان)» و «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» بود که هم‌زمان نامناسب‌ترین وضعیت را در میان تمام حوزه‌های کاری به خود اختصاص داده بودند. در بهار ۱۴۰۲ مناسب‌ترین ارزیابی در میان ۹ حوزه کاری را نیز فعالان حوزه کاری معدن به جز نفت و گاز به خود اختصاص داده است.

با توجه به بررسی‌های به عمل آمده ملاحظه می‌شود همچنان در سه مؤلفه‌ای که در میان نامناسب‌ترین مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری قرار دارد، همانند پایش‌های قبلی مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» دیده می‌شود و در جایگاه دوم است، در این میان برای اولین بار طی چند پایش گذشته مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب مورد ارزیابی قرار گرفته است. این نکته باید بیان شود که این مؤلفه در پایش گذشته برای اولین بار در جایگاه دومین مؤلفه نامناسب قرار گرفته بود لذا با اطمینان می‌توان بیان کرد که در ۶ ماه گذشته وضعیت این مؤلفه به سمت نامناسب‌تر شدن رفته است. با بررسی دقیق این وضعیت می‌توان بیان داشت که شاید علت این وضعیت این باشد که با وجود ثبات در کشور در اکثر متغیرهای مورد سنجش در شش ماهه گذشته، احتمال ورود سرمایه‌گذاران جدید و یا افزایش سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گذشته و بهره‌گیری از ظرفیت تولید افزایش یافته و نتیجتاً توجه فعالان کسب و کار به این مؤلفه نسبت به گذشته افزایش چشمگیری داشته است، از همین رو با اهمیت و دقت بیشتری برای ایشان مورد ارزیابی و سنجش قرار گرفته است. **لذا ضروری است که توجه به متغیر کلیدی و مهم «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» برای کلیه مسئولان در اولویت قرار گیرد.**

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

عامل کلیدی سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی اما مغفول مانده در سیاست‌گذاری اقتصاد ایران جلب شود و این مجموعه گزارش‌های فصلی، به ترویج گفتمان امنیت سرمایه‌گذاری، قانونگذاری بهتر، رعایت قانون، احترام بیشتر به حقوق مالکیت و نیز بهبود عینی و واقعی امنیت اقتصادی و فضای سرمایه‌گذاری در ایران کمک کند. علاوه بر این موارد، امید است با انجام مستمر این ارزیابی و انتشار نتایج آن، مسئولان اجرایی کشوری و استانی در قبال فعالان اقتصادی، متعهدتر و مسئولیت‌پذیرتر شده و قوای مقننه و قضائیه نیز در ایجاد بستر امن و رقابتی برای سرمایه‌گذاری و تولید در ایران بیشتر و مؤثرتر بکوشند.

این گزارش بر آن است تا با تهیه گزارش‌های فصلی ارزیابی‌کننده، شرایط پایش امنیت سرمایه‌گذاری در استان‌های کشور را نشان دهد از این رو با وجود اینکه دارای پیشنهاد سیاستی مشخص نیست اما ذکر این نکته ضروری است که در پایش بهار ۱۴۰۲ وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ادامه فصل گذشته روند رو به بهبودی را نشان می‌دهد. البته مقایسه سنوات گذشته همواره نشان می‌دهد که شاخص امنیت سرمایه‌گذاری همواره در این دو فصل مناسب‌ترین وضعیت را در میان فصول سال از خود بروز می‌دهد است. انتظار است با تداوم تهیه و انتشار گزارش‌های فصلی امنیت سرمایه‌گذاری، توجه و حساسیت عموم مسئولان کشور به این

۱. مقدمه: روش‌شناسی^۱

گزارش حاضر، بیست و دومین گزارش مستمر فصلی است که با ابزار پرسشنامه و براساس ترکیبی از «ادراک‌سنجی» فعالان اقتصادی سراسر کشور از وضعیت ۲۴ مؤلفه پیمایشی (Survey Data) و نیز ۱۷ داده آماری (Hard Data) امنیت سرمایه‌گذاری ایران در دوره سه‌ماهه بهار ۱۴۰۲ تهیه شده است. این گزارش، با روش‌های پیمایشی و آماری، نماگرها و مؤلفه‌های مؤثر در سرمایه‌گذاری را در استان‌ها و بخش‌های اقتصادی ایران ارزیابی کرده و با تلفیق آنها به روش علمی، «شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران» مربوط به فصل بهار ۱۴۰۲ را ارائه داده است.^۱

پرسشنامه پژوهش حاضر، به صورت الکترونیکی^۲ و شامل ۲۱ پرسش ثابت برای سنجش ادراک و احساس فعالان اقتصادی از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری به صورت کیفی و طیف (گزینه‌های) پنج‌گانه «خیلی زیاد، زیاد، تا حدودی، کم و خیلی کم» طراحی شده است. در پرسشنامه و ارزیابی پایش امنیت سرمایه‌گذاری، ارزیابی بین صفر و ۱۰ انجام می‌شود. به طوری که ۱۰ نامناسب‌ترین (بدترین) و صفر مناسب‌ترین (بهترین) ارزیابی است و در نهایت شاخص هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد، مناسب‌تر (بهتر) ارزیابی و تلقی می‌شود. در عین حال از ابتدای سال ۱۴۰۱ سه پرسش جدید^۳ در خصوص تغییرات برخی مقررات به پرسشنامه پایش افزوده شده که عبارتند از: در فصل (بهار) ۱۴۰۲ تغییر قوانین و مقررات صادراتی تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ در فصل (بهار) ۱۴۰۲ تغییر قوانین و مقررات وارداتی تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ در فصل (بهار) ۱۴۰۲ قیمت‌گذاری دستوری از سوی نهادهای مرجع قیمت‌گذاری تا چه حد بر کسب و کار شما تأثیر گذاشته است؟ با توجه به اینکه در چهار پایش متوالی این سه مؤلفه جدید مورد سنجش قرار گرفته است لذا برای اولین بار تحلیلی از روند آنها در این گزارش فراهم شده است که در ادامه بیان می‌شود.

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، دسترسی به فهرست اعضای نمونه آماری تعیین شده (فعالان اقتصادی سراسر کشور) و نیز قانع و راضی کردن آنها به تکمیل پرسشنامه این پژوهش بوده است؛ گفتنی است که باید به طور متوسط از هر استان ۲۶۰ پرسشنامه تکمیل و تحویل داده شود. گفتنی است برای پایش بهار ۱۴۰۱ بالغ بر ۶۱۳۲ پرسشنامه قابل قبول واصل شده بود. هر چند خوشبختانه برای پایش بهار مجدداً روند افزایش نمونه‌ها تا حدودی حاصل گردید (بیش از ۶۱۰۰ نمونه صحیح)، اما به رغم تمام تلاش‌های تیم پایش، با استانداردها و انتظارات ایدئال قدری فاصله وجود دارد به نحوی که برای فصل بهار ۱۴۰۲ تنها در استان‌های اصفهان، تهران، خراسان رضوی، آذربایجان شرقی، خراسان شمالی و فارس این موضوع صدمه‌رصد محقق شد و در استان‌های مرکزی، آذربایجان غربی، البرز، خوزستان، زنجان و کرمانشاه تکمیل بیش از ۵۰ درصدی پرسشنامه حاصل شد. بنابراین براساس روش آماری مورد استفاده، جهت تعمیم نتایج پژوهش در سایر استان‌ها به کل جامعه باید با احتیاط عمل کرد. امید است با تغییر وضعیت و تثبیت شرایط کشور در پایش‌های آتی، اقبال فعالان کسب و کار به مشارکت در نظرسنجی‌های پایش امنیت مجدداً بازگردد و با مشارکت فعال اکثر واجدان شرایط بتوان نتایج قابل قبول‌تر کارشناسی و قابل تعمیم به کل استان‌ها را به دست آورد.

۱. به جهت لزوم رعایت اختصار، تصمیم بر آن شد که از این به بعد، روش‌شناسی گزارش، پرسشنامه و مقررات پیمایش، جامعه انتخاب نمونه و حجم نمونه‌ها و میزان درصد نمونه‌های تحقق یافته در هر استان، در متن اصلی گزارش درج نشوند؛ موارد فوق‌الذکر در پیوست و متون گزارش‌های قبلی قابل مطالعه است.

۲. سؤالات پرسشنامه در آدرس www.rcmajlisform.ir و از طریق ارسال لینک اختصاصی با پیامک برای جامعه آماری قابل دسترسی است.

۳. تصمیم بر آن است تا متناسب با تحولات جامعه در هر فصل چند سؤال جدید انتخاب و مورد سنجش فعالان اقتصادی قرار گیرد و تحلیلی مجزا برای آنها در یک دوره حداقل یک‌ساله انجام پذیرد که اولین تحلیل در گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری سال ۱۴۰۲ به زودی منتشر خواهد شد.

۲. شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری در ایران در بهار ۱۴۰۲

از مناسب‌تر شدن وضعیت آن دارد. در صورتی که برای فصل پاییز ۱۴۰۱ همانند فصل تابستان ۱۴۰۱ با کمیت ۶/۸۲ به دست آمده بوده و برای فصل بهار ۱۴۰۱ با کمیت عددی ۶/۵۱ محاسبه شده بود. به عبارتی وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری بعد از فصل پاییز ۱۴۰۱ تاکنون فصل به فصل به سمت مناسب شدن تغییر وضعیت داده و شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به میزان قابل توجهی مناسب‌تر شده است. جدول ۱ وضعیت شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری (به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و آماری) در بهار ۱۴۰۲ را به تفکیک استان‌ها نشان می‌دهد.

پس از استخراج مؤلفه‌های پیمایشی و آماری، اکنون با تلفیق این مؤلفه‌ها، شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲ ارائه می‌شود. بر اساس پژوهش پشتیبان گزارش حاضر، ۱ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری، با محاسبه میانگین وزنی مؤلفه‌های پیمایشی و آماری با نسبت ۸۰ به ۲۰ استخراج می‌شود که بر این اساس، شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری برای فصل بهار ۱۴۰۲ با کمیت ۵/۷۳ از مناسب‌تر شدن وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ادامه روند زمستان ۱۴۰۱ حکایت می‌کند. در فصل زمستان ۱۴۰۱ با کمیت ۶/۱۰ نشان

جدول ۱. رتبه‌بندی استان‌ها از نظر شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری در پایش بهار ۱۴۰۲ و مقایسه آن با دو فصل گذشته

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری			استان / شاخص	ردیف
پاییز ۱۴۰۱	زمستان ۱۴۰۱	بهار ۱۴۰۲		
۶/۴۸	۵/۵۴	۵/۱۰	هرمزگان	۱
۷/۰۸	۵/۹۴	۵/۴۴	گلستان	۲
۶/۷۶	۵/۹۲	۵/۴۴	خراسان شمالی	۳
۶/۵۵	۵/۸۳	۵/۵۰	کرمان	۴
۶/۵۹	۵/۸۳	۵/۵۰	آذربایجان غربی	۵
۶/۳۱	۵/۷۵	۵/۵۳	سمنان	۶
۶/۶۵	۶/۰۶	۵/۵۴	زنجان	۷
۶/۹۰	۵/۸۱	۵/۵۷	مازندران	۸
۶/۸۹	۵/۹۴	۵/۵۸	یزد	۹
۶/۹۲	۵/۸۷	۵/۶۲	فارس	۱۰
۶/۳۵	۵/۸۷	۵/۶۵	خراسان جنوبی	۱۱
۷/۰۰	۶/۴۰	۵/۶۶	کرمانشاه	۱۲
۷/۱۴	۶/۲۸	۵/۶۶	سیستان و بلوچستان	۱۳
۶/۶۶	۶/۲۶	۵/۶۹	کردستان	۱۴
۶/۸۵	۶/۱۲	۵/۷۳	خراسان رضوی	۱۵
۶/۹۷	۶/۱۰	۵/۷۴	همدان	۱۶
۶/۹۸	۵/۸۴	۵/۷۸	بوشهر	۱۷
۶/۵۶	۶/۰۷	۵/۷۸	مرکزی	۱۸
۶/۸۹	۶/۱۳	۵/۷۸	آذربایجان شرقی	۱۹
۷/۰۰	۶/۱۵	۵/۷۸	البرز	۲۰
۶/۵۱	۶/۱۶	۵/۸۰	قزوین	۲۱
۶/۷۸	۶/۲۰	۵/۸۲	اردبیل	۲۲
۶/۸۳	۶/۲۸	۵/۸۵	گیلان	۲۳
۶/۹۰	۶/۲۵	۵/۸۸	اصفهان	۲۴
۶/۸۵	۶/۲۳	۵/۹۲	لرستان	۲۵
۶/۸۹	۶/۱۳	۵/۹۴	قم	۲۶
۷/۲۴	۶/۳۴	۶/۰۰	ایلام	۲۷
۷/۰۱	۶/۴۲	۶/۰۴	تهران	۲۸
۶/۹۰	۶/۴۶	۶/۰۶	خوزستان	۲۹
۷/۰۶	۶/۳۵	۶/۱۶	کهگیلویه و بویراحمد	۳۰
۶/۹۹	۶/۵۷	۶/۱۷	چهارمحال و بختیاری	۳۱
۶/۸۲	۶/۱۰	۵/۷۳	میانگین	

شاخص تلفیقی امنیت سرمایه‌گذاری میانگین وزنی دو بخش پیمایشی با وزن ۰/۸ و آماری با وزن ۰/۲ است. رتبه استان‌ها بر اساس شاخص تلفیقی بهار ۱۴۰۲ از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین مرتب شده است.

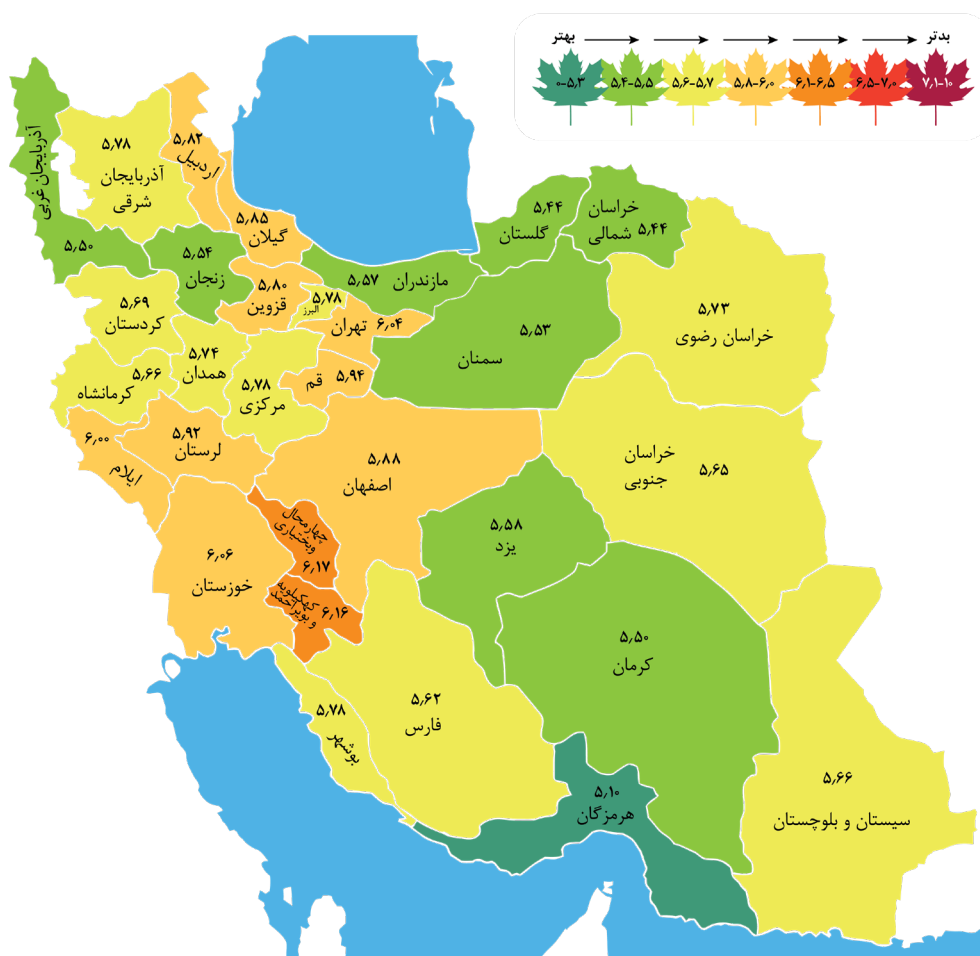
به عبارتی در صورتی که کفایت آماری لازم در پایش‌ها از نظر تعداد مشارکت‌کننده حاصل شود، اگر استان‌هایی به تناوب و با تکرار از مناسب‌ترین‌ها یا نامناسب‌ترین استان‌ها از حیث شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در تبه‌بندی استانی قرار بگیرند به بررسی و مطالعات درون‌استانی ویژه نیاز خواهند داشت. از طرفی برای مقامات استانی تغییر رتبه استان مورد نظر از نظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند این پیام‌راد داشته باشد که به چه علتی و با تغییر چه مؤلفه‌هایی در استان خویش وضعیت شاخص امنیت سرمایه‌گذاری استان تغییر کرده است. بر همین اساس تکرار متناوب استان‌های چهارمحال و بختیاری، تهران، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد به عنوان نامناسب‌ترین استان‌ها از منظر شاخص امنیت سرمایه‌گذاری نشان‌دهنده وضعیت نامناسب این استان‌ها از منظر مؤلفه‌های مربوطه است و قطعاً نیازمند انجام اقدام‌های عاجل اصلاح‌کننده روندهای مربوط به افزایش امنیت سرمایه‌گذاری در استان‌های مورد نظر از سوی مقامات مسئول و مقامات استانی است.

جدول ۱ نشان می‌دهد براساس فروض و تعاریف این پژوهش، مناسب‌ترین استان‌ها از نظر فعالان کسب و کار در خصوص امنیت سرمایه‌گذاری برای پایش بهار ۱۴۰۲ به ترتیب استان‌های هرمزگان، گلستان و خراسان شمالی بوده‌اند، در حالی که در پایش زمستان ۱۴۰۱ به ترتیب استان‌های هرمزگان، سمنان و مازندران در جایگاه مناسب‌ترین استان‌ها قرار داشته‌اند.

در این میان برای پایش بهار ۱۴۰۲ به ترتیب استان‌های چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان و تهران به عنوان نامناسب‌ترین استان‌ها از نظر امنیت سرمایه‌گذاری شناسایی شده‌اند در حالی که در پایش مربوط به فصل زمستان ۱۴۰۱ به ترتیب استان‌های چهارمحال و بختیاری، خوزستان و تهران در این جایگاه قرار داشتند.

دقت در جدول ۱ و مقایسه آن در پایش‌های مختلف نشان می‌دهد که تکرار شونده‌گی برخی استان‌ها از نظر مناسب بودن یا نامناسب بودن وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری حائز اهمیت بوده و می‌تواند دلالت‌هایی برای مقامات استانی داشته باشد.

شکل ۱. شاخص ملی امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲

۳. نتایج پژوهش براساس نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲

یادآور می‌شود در این پژوهش، هفت نماگر اصلی تشکیل دهنده شاخص امنیت سرمایه‌گذاری طبق جدول زیر تعریف شده‌اند و ارزیابی کلی هر نماگر با تلفیق مؤلفه‌های آماری و پیمایشی (به صورت تأثیر ۲۰ درصدی مؤلفه‌های آماری و ۸۰ درصدی مؤلفه‌های پیمایشی) به ترتیب زیر است:

همچنان‌که در بخش‌های پیشین اشاره شد هر شاخص از تعدادی نماگر و هر نماگر از تعدادی مؤلفه تشکیل شده است. در بخش قبل، نتایج پژوهش براساس مؤلفه‌های آماری و پیمایشی ارائه شد. در این بخش نتایج پژوهش براساس نماگرهای هفت‌گانه امنیت سرمایه‌گذاری ارائه می‌شود.

جدول ۲. نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری به ترتیب ارزیابی در بهار ۱۴۰۲ و مقایسه آنها در فصول گذشته

ردیف	نماگرهای شاخص امنیت سرمایه‌گذاری	بهار ۱۴۰۲	زمستان ۱۴۰۱	پاییز ۱۴۰۱	تابستان ۱۴۰۱	بهار ۱۴۰۱	میانگین چهار فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲	تغییر بهار ۱۴۰۲ نسبت به زمستان ۱۴۰۱
۱	عملکرد دولت (نامناسب‌ترین بدترین ارزیابی در فصول اخیر)	۶/۸۴	۷/۴۵	۸/۲۲	۸/۳۳	۸/۰۱	۷/۷۱	مناسب‌تر
۲	ثبات اقتصاد کلان	۶/۳۶	۵/۹۸	۷/۵۲	۷/۴۲	۷/۶۸	۶/۸۲	نامناسب‌تر
۳	تعریف و تضمین حقوق مالکیت	۶/۰۳	۶/۶۵	۷/۵۰	۷/۳۸	۷/۲	۶/۸۹	مناسب‌تر
۴	فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی	۵/۹۲	۶/۱۰	۶/۶۷	۶/۹۰	۶/۷۵	۶/۴۰	مناسب‌تر
۵	ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی	۵/۳۸	۵/۹۳	۶/۷۷	۶/۷۸	۶/۷	۶/۲۲	مناسب‌تر
۶	شفافیت و سلامت اداری	۵/۳۶	۵/۹۸	۶/۹۵	۶/۸۱	۶/۱۸	۶/۲۸	مناسب‌تر
۷	مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض (مناسب‌ترین بهترین ارزیابی در دو فصل اخیر)	۴/۸۳	۴/۶۵	۵/۲۳	۵/۰۶	۴/۴۹	۴/۹۴	نامناسب‌تر

توضیح: نمره ۱۰: نامناسب‌ترین ارزیابی.

وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» که در پایش پاییز ۱۴۰۱ در جایگاه دومین نماگر نامناسب قرار داشته در پایش زمستان ۱۴۰۱ به جایگاه چهارم نامناسب‌ترین‌ها رسیده بود و مجدداً در این پایش به همان جایگاه دومین نماگر نامناسب بازگشته است به عبارتی وضعیت کلی این نماگر نسبت به سایر نماگرها نیز نامناسب‌تر شده است. البته مقایسه کلی نماگرها نسبت به پایش‌های گذشته حاکی از این است که به‌غیر از وضعیت نماگر ثبات اقتصاد کلان و نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض وضعیت سایر نماگرها در بهار ۱۴۰۲ نسبت به زمستان ۱۴۰۱ مناسب‌تر شده است.

در جدول ۲ ترتیب نماگرهای هفت‌گانه از نامناسب‌ترین به مناسب‌ترین ارائه شده است. از مقایسه این جدول با مطالعات گذشته در می‌یابیم که نامناسب‌ترین نماگر در بهار ۱۴۰۲ همانند چند پایش گذشته، همچنان نماگر «عملکرد دولت» بوده است؛ در این میان مناسب‌ترین نماگر در چند پایش اخیر همچنان نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» است. با دقت در ارزیابی‌های صورت گرفته متوجه می‌شویم که در بهار ۱۴۰۲ وضعیت نماگر «ثبات اقتصاد کلان» نامناسب‌تر شده و در جایگاه دومین نماگر نامناسب قرار گرفته است؛ نکته قابل توجه این است که

۳-۱. بررسی وضعیت نماگرهای امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک استان‌ها

رتبه‌بندی استان‌ها به ترتیب هر یک از هفت نماگر امنیت سرمایه‌گذاری بر حسب مناسب‌ترین تا نامناسب‌ترین ارزیابی در استان‌ها در هر نماگر، در ادامه ارائه شده است.

■ نماگر «عملکرد دولت»

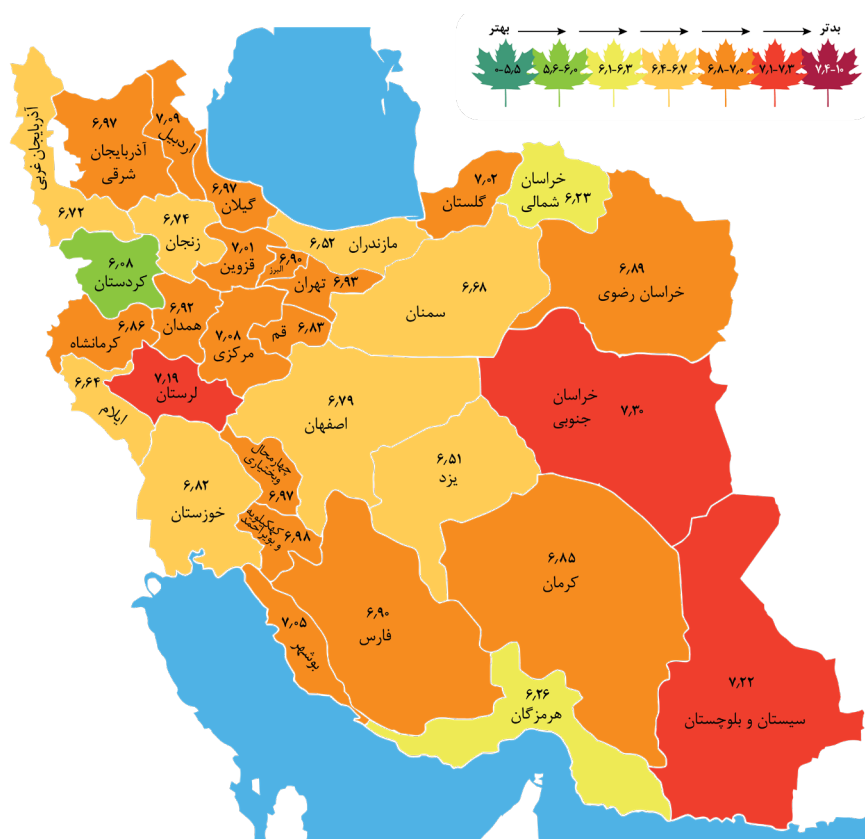
آن نسبت به پایش‌های قبلی دارد، اما با این وجود در میان همه نماگرها همچنان نامناسب‌ترین نماگر در میان هفت نماگر اصلی پایش امنیت سرمایه‌گذاری است.

نماگر «عملکرد دولت» در بهار ۱۴۰۲ به تفکیک استان‌های کشور در جدول ۳ ارائه شده است. روند مقدار عددی این نماگر در سال ۱۴۰۲ نشان از بهتر شدن

جدول ۳. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «عملکرد دولت» در بهار ۱۴۰۲

رتیف	استان	ارزیابی	رتیف	استان	ارزیابی	رتیف	استان	ارزیابی
۱	کردستان	۶/۰۸	۱۲	قم	۶/۸۳	۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۹۸
۲	خراسان شمالی	۶/۲۳	۱۳	کرمان	۶/۸۵	۲۴	قزوین	۷/۰۱
۳	هرمزگان	۶/۲۶	۱۴	کرمانشاه	۶/۸۶	۲۵	گلستان	۷/۰۲
۴	یزد	۶/۵۱	۱۵	خراسان رضوی	۶/۸۹	۲۶	بوشهر	۷/۰۵
۵	مازندران	۶/۵۲	۱۶	فارس	۶/۹۰	۲۷	مرکزی	۷/۰۸
۶	ایلام	۶/۶۴	۱۷	البرز	۶/۹۰	۲۸	اردبیل	۷/۰۹
۷	سمنان	۶/۶۸	۱۸	همدان	۶/۹۲	۲۹	لرستان	۷/۱۹
۸	آذربایجان غربی	۶/۷۲	۱۹	تهران	۶/۹۳	۳۰	سیستان و بلوچستان	۷/۲۲
۹	زنجان	۶/۷۴	۲۰	آذربایجان شرقی	۶/۹۷	۳۱	خراسان جنوبی	۷/۳۰
۱۰	اصفهان	۶/۷۹	۲۱	گیلان	۶/۹۷		میانگین کشوری	۶/۸۴
۱۱	خوزستان	۶/۸۲	۲۲	چهارمحال و بختیاری	۶/۹۷			

شکل ۲. وضعیت نماگر «عملکرد دولت» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲

■ نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت»

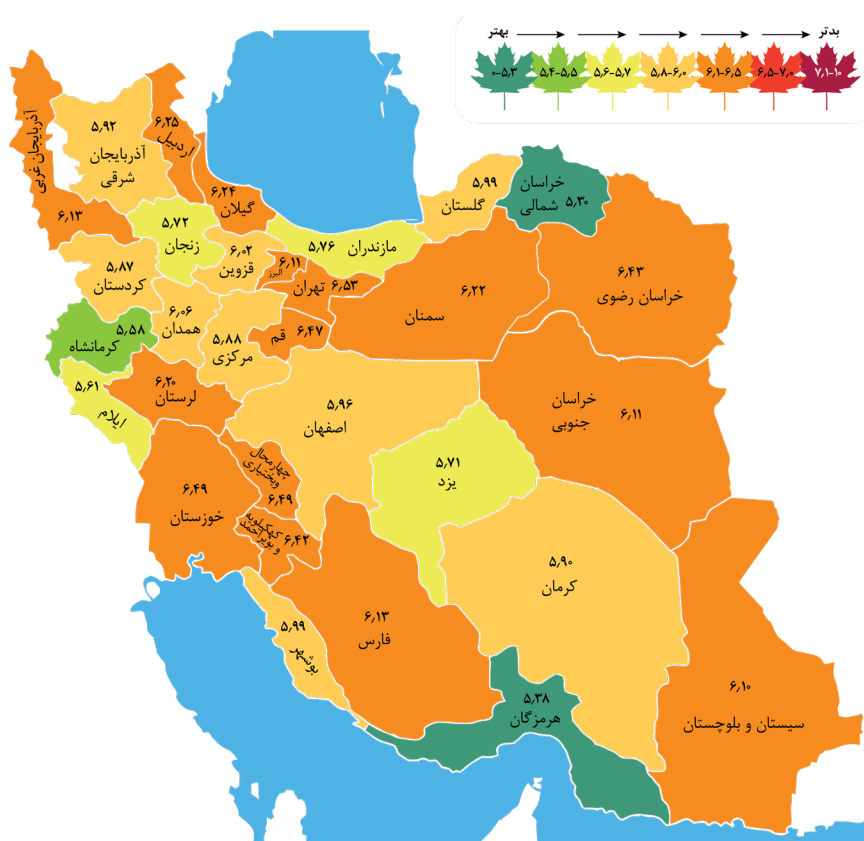
استان‌های خراسان شمالی، هرمزگان و کرمانشاه مناسب‌ترین وضعیت و استان‌های تهران، خوزستان و چهارمحال و بختیاری نامناسب‌ترین وضعیت را داشته‌اند.

در بهار ۱۴۰۲، این نماگر با عدد ۱۰/۰۳ از ۱۰ در جایگاه سومین نماگر نامناسب قرار گرفته است. در جدول ۵ رتبه‌بندی استان‌ها نمایش داده شده که در آن،

جدول ۵. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» در بهار ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	رتبه
۱	خراسان شمالی	۵/۳۰	۱۲	اصفهان	۵/۹۶	۲۳	سمنان	۶/۲۲
۲	هرمزگان	۵/۳۸	۱۳	بوشهر	۵/۹۹	۲۴	گیلان	۶/۲۴
۳	کرمانشاه	۵/۵۸	۱۴	گلستان	۵/۹۹	۲۵	اردبیل	۶/۲۵
۴	ایلام	۵/۶۱	۱۵	قزوین	۶/۰۲	۲۶	کهگیلویه و بویراحمد	۶/۴۲
۵	یزد	۵/۷۱	۱۶	همدان	۶/۰۶	۲۷	خراسان رضوی	۶/۴۳
۶	زنجان	۵/۷۲	۱۷	سیستان و بلوچستان	۶/۱۰	۲۸	قم	۶/۴۷
۷	مازندران	۵/۷۶	۱۸	البرز	۶/۱۱	۲۹	چهارمحال و بختیاری	۶/۴۹
۸	کردستان	۵/۸۷	۱۹	خراسان جنوبی	۶/۱۱	۳۰	خوزستان	۶/۴۹
۹	مرکزی	۵/۸۸	۲۰	آذربایجان غربی	۶/۱۳	۳۱	تهران	۶/۵۳
۱۰	کرمان	۵/۹۰	۲۱	فارس	۶/۱۳	۳۱	میانگین کشوری	۶/۵۳
۱۱	آذربایجان شرقی	۵/۹۲	۲۲	لرستان	۶/۲۰			

شکل ۴. وضعیت نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» به تفکیک استان‌ها، بهار ۱۴۰۲

نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی»

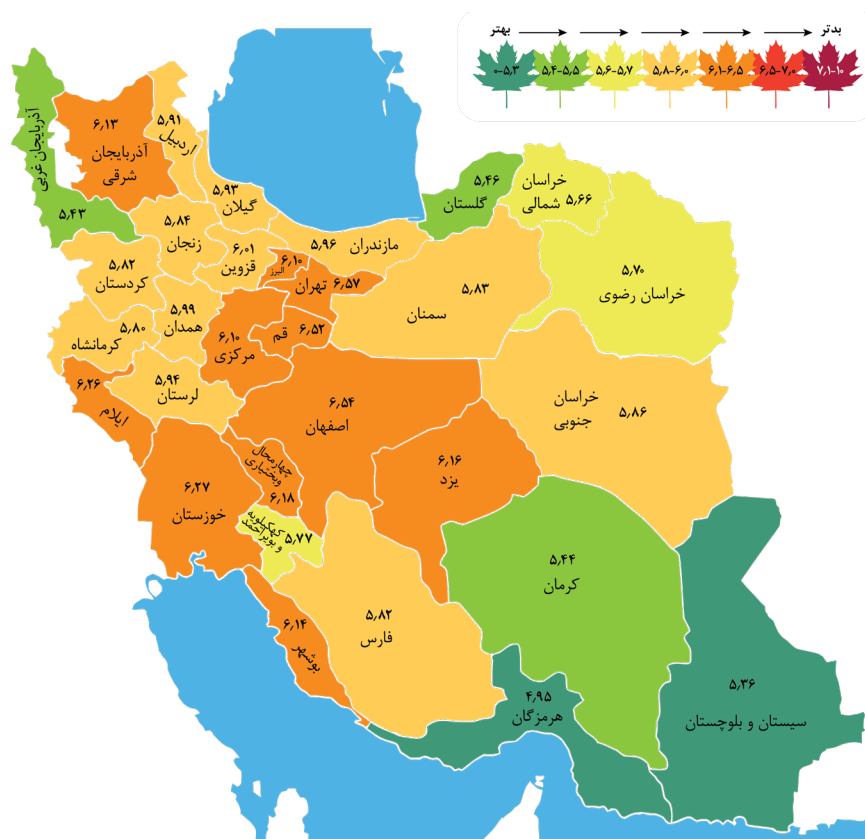
نامناسب‌ترین نماگرها قرار گرفته و نسبت به پایش‌های قبلی وضعیت مناسب‌تری را از خود نشان داده است. در جدول ۶ وضعیت استان‌ها در این نماگر ارائه شده است.

نماگر فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی، دارای بیشترین مؤلفه (۹ مؤلفه) در میان هفت نماگر دیگر است که بیش از نیمی از آن مؤلفه‌ها پیمایشی (توسط فعالان مشارکت‌کننده در این پایش مورد ارزیابی قرار گرفته است) هستند. این نماگر در بهار ۱۴۰۲، در رتبه چهارم

جدول ۶. رتبه استان‌ها در نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» در بهار ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان
۱	هرمزگان	۴/۹۵	۱۲	سمنان	۵/۸۳	۲۳	آذربایجان شرقی
۲	سیستان و بلوچستان	۵/۳۶	۱۳	زنجان	۵/۸۴	۲۴	بوشهر
۳	آذربایجان غربی	۵/۴۳	۱۴	خراسان جنوبی	۵/۸۶	۲۵	یزد
۴	کرمان	۵/۴۴	۱۵	اردبیل	۵/۹۱	۲۶	چهارمحال و بختیاری
۵	گلستان	۵/۴۶	۱۶	گیلان	۵/۹۳	۲۷	ایلام
۶	خراسان شمالی	۵/۶۶	۱۷	لرستان	۵/۹۴	۲۸	خوزستان
۷	خراسان رضوی	۵/۷۰	۱۸	مازندران	۵/۹۶	۲۹	قم
۸	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۷۷	۱۹	همدان	۵/۹۹	۳۰	اصفهان
۹	کرمانشاه	۵/۸۰	۲۰	قزوین	۶/۰۱	۳۱	تهران
۱۰	فارس	۵/۸۲	۲۱	البرز	۶/۱۰		
۱۱	کردستان	۵/۸۲	۲۲	مرکزی	۶/۱۰		
							میانگین کشوری
							۵/۹۲

شکل ۵. وضعیت نماگر «فرهنگ وفای به عهد و صداقت و درستی» به تفکیک استان‌ها، بهار ۱۴۰۲

نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی»

نامناسب‌ترین ارزیابی در نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» را ارائه داده‌اند.

جدول ۷ نشان می‌دهد در بهار ۱۴۰۲ فعالان اقتصادی استان‌های گلستان، مازندران و اصفهان مناسب‌ترین ارزیابی و استان‌های چهارمحال و بختیاری، سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی

جدول ۷. رتبه استان‌ها بر اساس نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» در بهار ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	گلستان	۴/۸۴	۱۲	زنجان	۵/۳۰	۲۳	قم	۵/۴۴
۲	مازندران	۴/۹۹	۱۳	خراسان رضوی	۵/۳۰	۲۴	قزوین	۵/۴۵
۳	اصفهان	۵/۰۴	۱۴	آذربایجان غربی	۵/۳۱	۲۵	البرز	۵/۵۱
۴	خراسان شمالی	۵/۱۶	۱۵	یزد	۵/۳۲	۲۶	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۵۵
۵	فارس	۵/۲۱	۱۶	سمنان	۵/۳۷	۲۷	کردستان	۵/۵۶
۶	هرمزگان	۵/۲۲	۱۷	ایلام	۵/۳۸	۲۸	خوزستان	۵/۷۴
۷	کرمان	۵/۲۵	۱۸	گیلان	۵/۳۸	۲۹	خراسان جنوبی	۵/۸۰
۸	همدان	۵/۲۵	۱۹	اردبیل	۵/۳۹	۳۰	سیستان و بلوچستان	۵/۹۵
۹	آذربایجان شرقی	۵/۲۶	۲۰	مرکزی	۵/۴۱	۳۱	چهارمحال و بختیاری	۶/۰۶
۱۰	بوشهر	۵/۲۶	۲۱	کرمانشاه	۵/۴۱		میانگین کشوری	۵/۹۳
۱۱	تهران	۵/۲۹	۲۲	لرستان	۵/۴۲			

شکل ۶. وضعیت نماگر «ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی» از شاخص امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲

■ نماگر «شفافیت و سلامت اداری»

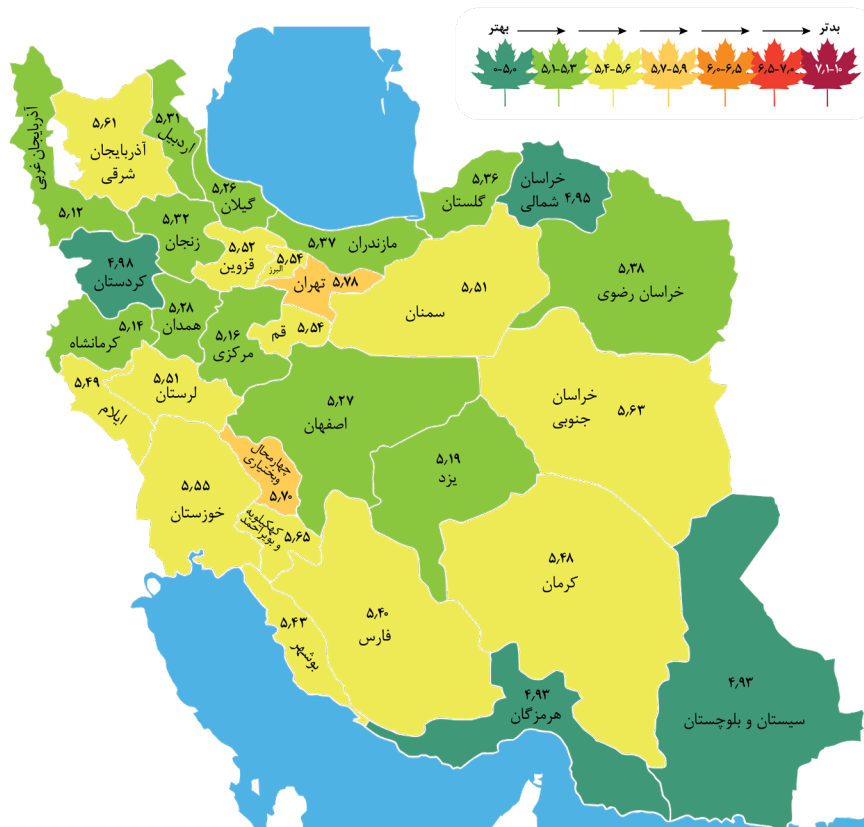
در بهار ۱۴۰۲ در جایگاه پنجم نامناسب‌ترین نماگرها قرار گرفته است. جدول ۸ رتبه‌بندی استان‌ها براساس این نماگر را در مطالعه بهار ۱۴۰۲ نشان می‌دهد.

نماگر شفافیت و سلامت اداری، شامل چهار مؤلفه است که همه آنها به صورت پیمایشی محاسبه شده‌اند، لذا دقت در وضعیت آن می‌تواند قابل توجه باشد.

جدول ۸. رتبه استان‌ها براساس نماگر «شفافیت و سلامت اداری» در بهار ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی
۱	هرمزگان	۴/۹۳	۱۲	اردبیل	۵/۳۱	۲۳	قزوین	۵/۵۲
۲	سیستان و بلوچستان	۴/۹۳	۱۳	زنجان	۵/۳۲	۲۴	البرز	۵/۵۴
۳	خراسان شمالی	۴/۹۵	۱۴	گلستان	۵/۳۶	۲۵	قم	۵/۵۴
۴	کردستان	۴/۹۸	۱۵	مازندران	۵/۳۷	۲۶	خوزستان	۵/۵۵
۵	آذربایجان غربی	۵/۱۲	۱۶	خراسان رضوی	۵/۳۸	۲۷	آذربایجان شرقی	۵/۶۱
۶	کرمانشاه	۵/۱۴	۱۷	فارس	۵/۴۰	۲۸	خراسان جنوبی	۵/۶۳
۷	مرکزی	۵/۱۶	۱۸	بوشهر	۵/۴۳	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۵
۸	یزد	۵/۱۹	۱۹	کرمان	۵/۴۸	۳۰	چهارمحال و بختیاری	۵/۷۰
۹	گیلان	۵/۲۶	۲۰	ایلام	۵/۴۹	۳۱	تهران	۵/۷۸
۱۰	اصفهان	۵/۲۷	۲۱	سمنان	۵/۵۱		میانگین کشوری	۵/۳۶
۱۱	همدان	۵/۲۸	۲۲	لرستان	۵/۵۱			

شکل ۷. وضعیت نماگر «شفافیت و سلامت اداری» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲

■ نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض»

فعالان اقتصادی استان‌های ایلام، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد نامناسب‌ترین ارزیابی را از نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» داشته‌اند. این نماگر در بهار ۱۴۰۲ نیز همانند پایش‌های قبلی در میان هفت نماگر، به‌عنوان مناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است.

نماگر مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض شامل هشت مؤلفه است که اکثر آنها آماری هستند. جدول ۹ رتبه‌بندی استان‌ها را براساس این نماگر نشان می‌دهد. در بهار ۱۴۰۲ فعالان اقتصادی استان‌های سمنان، گلستان و خراسان جنوبی مناسب‌ترین ارزیابی و

جدول ۹. رتبه استان‌ها براساس نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» بهار ۱۴۰۲

رتبه	استان	ارزیابی	ردیف	استان	ارزیابی	ردیف	استان	رتبه
۱	سمنان	۳/۸۳	۱۲	خراسان شمالی	۴/۷۳	۲۳	سیستان و بلوچستان	۵/۰۳
۲	گلستان	۳/۸۸	۱۳	خراسان رضوی	۴/۷۵	۲۴	قم	۵/۰۵
۳	خراسان جنوبی	۴/۱۵	۱۴	آذربایجان غربی	۴/۷۷	۲۵	قزوین	۵/۱۲
۴	یزد	۴/۲۵	۱۵	کرمانشاه	۴/۸۱	۲۶	گیلان	۵/۲۵
۵	هرمزگان	۴/۳۱	۱۶	لرستان	۴/۸۴	۲۷	تهران	۵/۳۰
۶	زنجان	۴/۴۴	۱۷	چهارمحال و بختیاری	۴/۸۷	۲۸	کردستان	۵/۴۲
۷	مرکزی	۴/۴۶	۱۸	اصفهان	۴/۹۱	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۵/۶۶
۸	فارس	۴/۵۳	۱۹	البرز	۴/۹۲	۳۰	خوزستان	۵/۶۷
۹	کرمان	۴/۵۴	۲۰	اردبیل	۴/۹۴	۳۱	ایلام	۵/۸۵
۱۰	همدان	۴/۶۱	۲۱	بوشهر	۴/۹۸		میانگین کشوری	۴/۸۳
۱۱	آذربایجان شرقی	۴/۷۲	۲۲	مازندران	۴/۹۹			

شکل ۸. وضعیت نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» به تفکیک استان‌ها در بهار ۱۴۰۲

۴. بررسی مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲

۴-۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب ۱۷ مؤلفه آماری^۱ در بهار ۱۴۰۲

و در نهایت برای کل کشور، پس از تهیه جدول اطلاعات نسبی ۱۷ مؤلفه، این مؤلفه‌ها نرمال‌سازی شده^۳ و سپس با جدول اطلاعات پیمایشی تلفیق شده‌اند. با توجه به مراحل و پیش‌فرض‌های مذکور، مؤلفه‌های آماری (HD) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری پس از نرمال شدن برای فصل بهار ۱۴۰۲ محاسبه می‌شود که با توجه به لزوم رعایت اختصار، جداول مربوطه در این گزارش ارائه نشده‌اند.

مطالعه این فصل نشان می‌دهد شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری برای فصل بهار ۱۴۰۲ عدد میانگین ۱۹/۴ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) به دست آمده است که نسبت به فصل زمستان به مقدار زیادی مناسب‌تر شده است، علت اصلی آن نیز مناسب شدن مؤلفه ثبات نرخ ارز در فصل بهار ۱۴۰۲ است. به عبارت دیگر نوسانات نرخ ارز از جمله عوامل اصلی اثرگذار مؤلفه‌های آماری بر محاسبات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری است که به وضوح بر وضعیت مؤلفه‌های آماری در فصول مختلف اثر می‌گذارد.

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران شامل ۳۸ مؤلفه است که ۱۷ مؤلفه آن آماری (HD)^۱ هستند؛ یعنی سنجش آن به پیمایش و نظرخواهی نیاز ندارد و از سوی نهادهای رسمی، محاسبه و اعلام می‌شوند. گفتنی است داده‌های مربوط به مؤلفه‌های نرخ تورم، ثبات نرخ ارز و ثبات مسئولان استانی^۱ به‌روزرسانی شده براساس داده‌های بهار ۱۴۰۲ بوده و داده‌های مربوط به مؤلفه ضریب نفوذ بیمه مربوط به سال ۱۴۰۰ است و سایر داده‌های مربوط به مؤلفه‌های باقی مانده براساس آخرین سالنامه منتشر شده و در دسترس قوه قضائیه برای سال ۱۴۰۰ در تحلیل‌ها مورد استفاده قرار گرفته است.

همان‌طور که در پایش‌های قبلی توضیح داده شده است دو نمانگر شفافیت و سلامت اداری و نمانگر عملکرد دولت صرفاً براساس مؤلفه‌های پیمایشی سنجش و ارزیابی می‌شوند و هیچ مؤلفه آماری برای آنها در نظر گرفته نشده است. به عبارتی وضعیت آنها دقیقاً براساس فصل مورد سنجش مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

گفتنی است برای تلفیق اطلاعات فوق (داده‌های آماری) با داده‌های پیمایشی و استخراج شاخص امنیت سرمایه‌گذاری برای هر استان

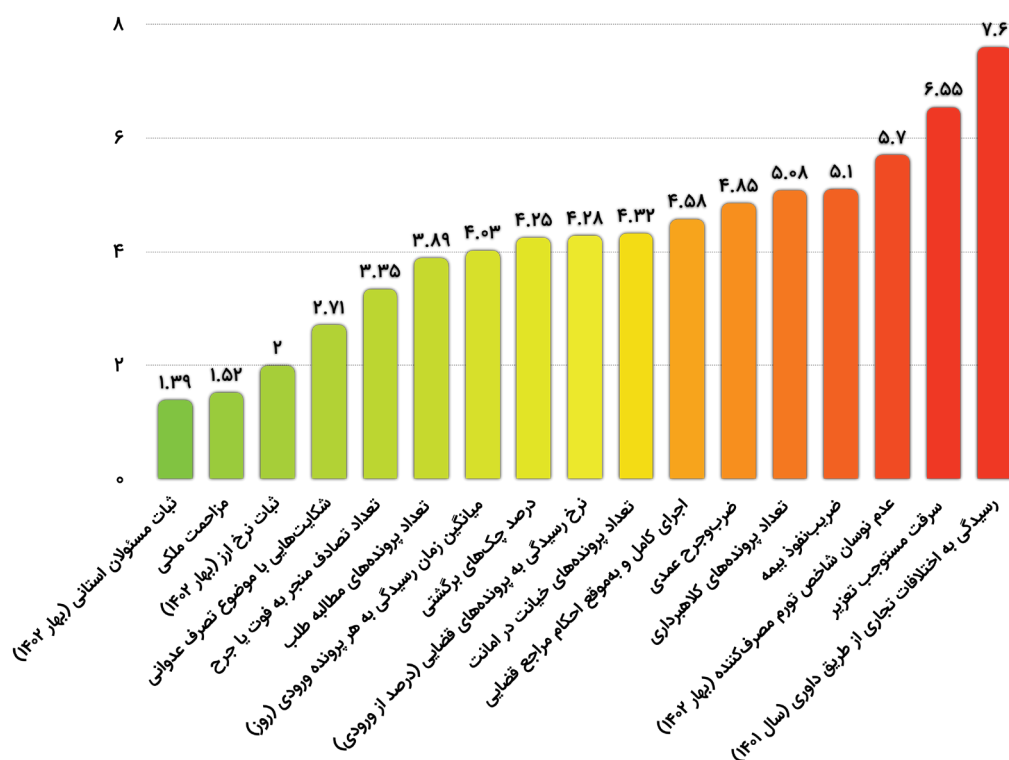
1. Hard Data

۲. با توجه به بررسی‌های به عمل آمده، دستگاه‌های اجرایی مورد نظر در پایش امنیت سرمایه‌گذاری، اطلاعات مورد نیاز را یا در سایت رسمی خود بارگذاری کرده یا در اختیار تیم اجرایی پایش می‌گذارند؛ توضیح اینکه بعد از گذشت هر فصل در ماه دوم فصل بعدی دریافت استعلامات تغییرات مقامات اجرایی مورد نظر آغاز می‌شود؛ آن دسته از دستگاه‌ها که اطلاعات را در سایت خود بارگذاری نکرده باشند به صورت تلفنی از کانال‌های مربوطه و یا از طریق نامه‌نگاری، تغییرات مقامات استانی مورد استعلام قرار می‌گیرد (برای مثال، برای پایش بهار، از ابتدای مرداد ماه بعد اطلاعات مورد نیاز آغاز شده و تا آخر فصل تابستان ۱۴۰۲ به طول انجامیده است).

۳. در موضوع نرمال‌سازی جدول اطلاعات نسبی مؤلفه‌های آماری توجه به نکات زیر ضروری است:

اولاً آمار برخی مؤلفه‌ها برای چند استان در دسترس نبوده است، زیرا در سالنامه عمومی قوه قضائیه سال ۱۴۰۰ برای هر استان اطلاعات مورد نیاز این پایش از جداولی با عنوان «۱۰» موضوع اول اتهام پرونده‌های ورودی واحدهای قضایی استان...» استخراج شده است، اما به دلیل آنکه مؤلفه مورد نیاز برای پایش در طول بازه زمانی مورد سنجش (فصل بهار) در جدول فوق با عنوان «۱۰» موضوع اول اتهام پرونده‌های ورودی واحدهای قضایی استان...» برای برخی استان‌ها وجود نداشته است، بنابراین برای آنکه بتوانیم تحلیل آماری داشته باشیم، معادل عدد موجود برای آن استان در سالنامه سال گذشته و یا حداقل عدد ذکر شده برای آن مؤلفه و برای سایر استان‌ها در سالنامه سال ۱۴۰۰ برای استان فاقد آمار به کار برده شده است. ثانیاً برای آن دسته از مؤلفه‌هایی که در منابع آماری در دسترس، میزان آن نسبت به جمعیت استان مربوطه (شاخص براساس ۱۰۰ هزار نفر) بیان نشده، بنابراین لازم بوده عدد مؤلفه کسب شده بر جمعیت هر استان تقسیم و سپس ضرب در ۱۰۰ هزار شود تا همانند سایر مؤلفه‌ها بتوان آنها را نرمال کرد. در اعداد نرمال شده، برای هیچ استانی ضریب وزنی خاصی نیز اعمال نشده است.

نمودار ۱. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب مؤلفه‌های آماری در بهار ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)

جدول ۱۰. ارزیابی ۱۷ مؤلفه آماری امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲

زمستان ۱۴۰۱		بهار ۱۴۰۲		عنوان مؤلفه
ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	
۷/۶۰	۱	۷/۶۰	۱	رسیدگی به اختلافات تجاری از طریق داوری (سال ۱۴۰۱)
۶/۵۵	۲	۶/۵۵	۲	سرقت مستوجب تعزیر (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۵/۲۴	۴	۵/۷۰	۳	عدم نوسان شاخص تورم مصرف‌کننده (بهار ۱۴۰۲)
۵/۱۰	۵	۵/۱۰	۴	ضرب و جرح عمدی
۵/۰۸	۶	۵/۰۸	۵	تعداد پرونده‌های کلاهبرداری (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۴/۸۵	۷	۴/۸۵	۶	ضرب و جرح عمدی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۴/۵۸	۸	۴/۵۸	۷	اجرای کامل و به موقع احکام مراجع قضایی
۴/۳۲	۹	۴/۳۲	۸	تعداد پرونده‌های خیانت در امانت (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۴/۲۸	۱۰	۴/۲۸	۹	نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی)
۴/۲۵	۱۱	۴/۲۵	۱۰	درصد چک‌های برگشتی
۴/۰۳	۱۲	۴/۰۳	۱۱	میانگین زمان رسیدگی به هر پرونده ورودی (روز)
۳/۸۹	۱۳	۳/۸۹	۱۲	تعداد پرونده‌های مطالبه طلب (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۳/۳۵	۱۴	۳/۳۵	۱۳	تعداد تصادفات منجر به فوت یا جرح (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۲/۷۱	۱۵	۲/۷۱	۱۴	شکایت‌هایی با موضوع تصرف عدوانی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۲/۳۰	۳	۲/۰۰	۱۵	ثبات نرخ ارز (بهار ۱۴۰۲)
۱/۵۲	۱۶	۱/۵۲	۱۶	مراحمات ملکی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
۱/۳۴	۱۷	۱/۳۹	۱۷	ثبات مسئولان استانی (بهار ۱۴۰۲)
۴/۴۱		۴/۱۹		میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی

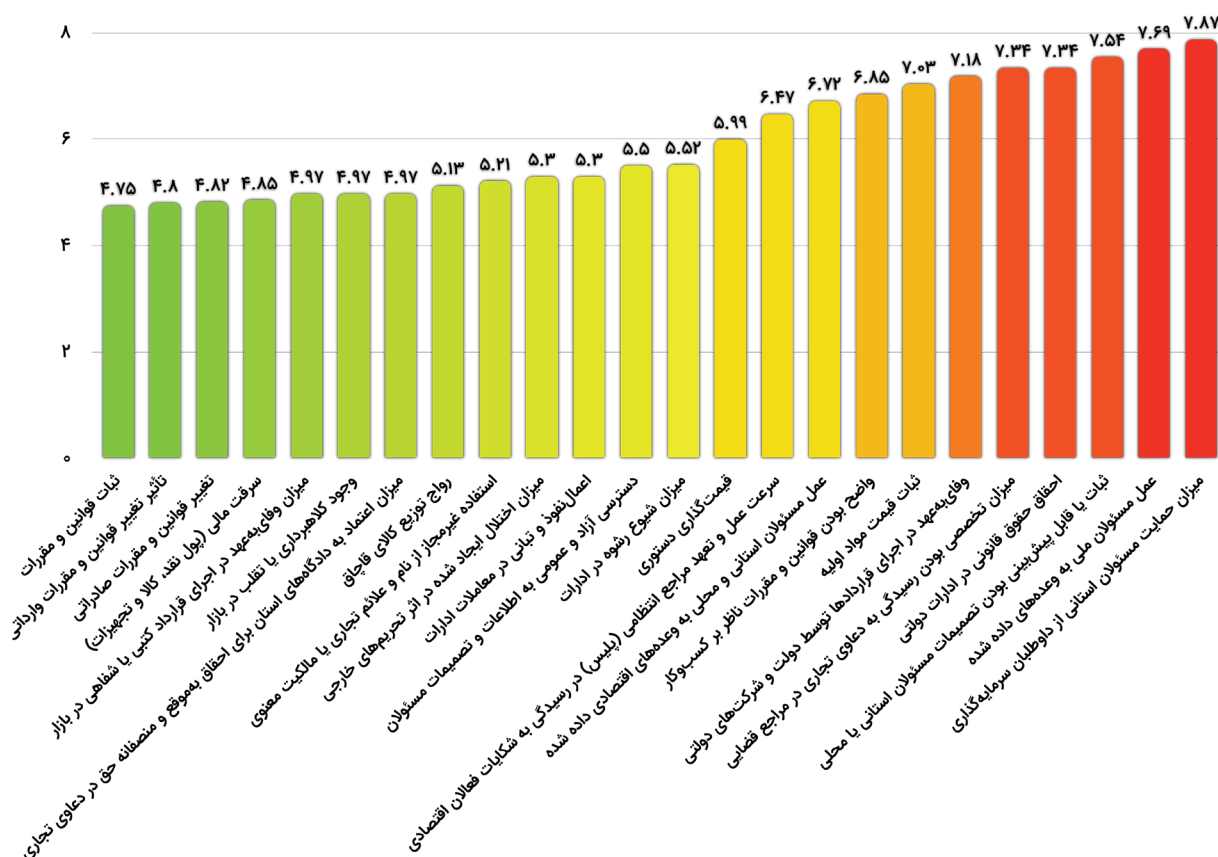
۲-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب ۲۱ مؤلفه پیمایشی

گرفته است. از طرفی مؤلفه «عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده» که همواره در سه مؤلفه نامناسب پایش‌های مختلف قرار می‌گرفته در پایش بهار ۱۴۰۲ برای اولین بار با مناسب ارزیابی شدن وضعیت آن با هشت رتبه بهبود به شانزدهمین مؤلفه نامناسب ارتقا یافته بوده است. دقت در تغییرات رتبه‌ای بیان شده در جدول ۱۱ در خصوص مؤلفه‌های پیمایشی نشان می‌دهد که در پایش بهار ۱۴۰۲ نسبت به زمستان ۱۴۰۱ مؤلفه «ثبات قوانین و مقررات» به مقدار قابل توجهی مناسب‌تر ارزیابی شده و در جایگاه اول رتبه‌بندی قرار گرفته است از طرف دیگر مؤلفه «قیمت‌گذاری دستوری» که در پایش زمستان ۱۴۰۱ در جایگاه اولین مؤلفه مناسب قرار گرفته بود در پایش بهار ۱۴۰۲ به شدت نامناسب‌تر ارزیابی شده و از کمیت ۴/۳۳ به ۵/۹۹ رسیده است.

ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از وضعیت مؤلفه‌های پیمایشی (پرسشنامه) شاخص امنیت سرمایه‌گذاری (نمره ۱۰ بدترین ارزیابی و صفر مناسب‌ترین ارزیابی) براساس نتایج حاصل از مشارکت فعالان کسب‌وکار در این پایش در نمودار ۱۲ ارائه شده است.

مقایسه نتایج ارزیابی بهار ۱۴۰۲ با زمستان ۱۴۰۱ و فصول گذشته نشان می‌دهد متأسفانه همچنان مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» در میان دو مؤلفه نامناسب ارزیابی شده است. در عین حال با بررسی ارزیابی فعالان اقتصادی از مؤلفه‌های پیمایشی در پایش بهار ۱۴۰۲ درمی‌یابیم که برای اولین بار طی چند پایش گذشته به ناگهان مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با ارزیابی نامناسب‌تری نسبت به سایر موارد مواجه شده و در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار

نمودار ۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲ (۱۰ بدترین ارزیابی)

جدول ۱۱. ارزیابی فعالان اقتصادی از ۲۱ مؤلفه پیمایشی امنیت سرمایه‌گذاری در بهار ۱۴۰۲ و مقایسه وضعیت آن با زمستان ۱۴۰۱

زمستان ۱۴۰۱		بهار ۱۴۰۲		عنوان مؤلفه
ارزیابی	رتبه	ارزیابی	رتبه	
۶/۷۳	۱۳	۴/۷۵	۱	ثبات قوانین و مقررات
۴/۶۵	۳	۴/۸	۲	تأثیر تغییر قوانین و مقررات وارداتی
۴/۷۹	۶	۴/۸۲	۳	تغییر قوانین و مقررات صادراتی
۴/۷۱	۴	۴/۸۵	۴	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)
۴/۴۴	۲	۴/۹۷	۵	میزان وفای به عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار
۵/۰۵	۸	۴/۹۷	۶	وجود کلاهبرداری یا تقلب در بازار
۶/۷۳	۱۲	۴/۹۷	۷	میزان اعتماد به دادگاه‌های استان برای احقاق به موقع و منصفانه حق در دعاوی تجاری
۴/۷۶	۵	۵/۱۳	۸	رواج توزیع کالای قاچاق
۴/۹۰	۷	۵/۲۱	۹	استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی
۷/۱۹	۱۷	۵/۳	۱۰	میزان اختلال ایجاد شده در اثر تحریم‌های خارجی
۷/۳۸	۲۱	۵/۳	۱۱	اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات
۶/۰۳	۱۰	۵/۵	۱۲	دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات مسئولان
۵/۷۴	۹	۵/۵۲	۱۳	میزان شیوع رشوه در ادارات
۴/۳۳	۱	۵/۹۹	۱۴	قیمت‌گذاری دستوری
۷/۱۹	۱۸	۶/۴۷	۱۵	سرعت عمل و تعهد مراجع انتظامی (پلیس) در رسیدگی به شکایات فعالان اقتصادی
۷/۹۱	۲۲	۶/۷۲	۱۶	عمل مسئولان استانی و محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده
۷/۱۴	۱۵	۶/۸۵	۱۷	واضح بودن قوانین و مقررات ناظر بر کسب‌وکار
۶/۰۹	۱۱	۷/۰۳	۱۸	ثبات قیمت مواد اولیه
۷/۱۴	۱۴	۷/۱۸	۱۹	وفای به عهد در اجرای قراردادها توسط دولت و شرکت‌های دولتی
۷/۱۸	۱۶	۷/۳۴	۲۰	میزان تخممی بودن رسیدگی به دعاوی تجاری در مراجع قضایی
۷/۲۰	۱۹	۷/۳۴	۲۱	احقاق حقوق قانونی در ادارات دولتی
۷/۳۶	۲۰	۷/۵۴	۲۲	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی
۸/۱۴	۲۴	۷/۶۹	۲۳	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده
۷/۹۷	۲۳	۷/۸۷	۲۴	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری
۶/۵۲		۶/۱۲		میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی (۲۱ مؤلفه اصلی)

توضیح: ۱۰ = بدترین ارزیابی و رتبه بالاتر = وضعیت نامناسب‌تر را نشان می‌دهد.

- در محاسبه میانگین ارزیابی مؤلفه‌های پیمایشی سه مؤلفه جدید (تأثیر تغییر قوانین و مقررات وارداتی، قیمت‌گذاری دستوری و تغییر قوانین و مقررات صادراتی) قرار داده نشده‌اند

تغییر کرده است (چه از منظر مناسب‌تر شدن یا نامناسب‌تر شدن). به عبارتی تغییرات رتبه برخی از مؤلفه‌ها از جمله مؤلفه «قیمت‌گذاری دستوری»، مؤلفه «اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات» و مؤلفه «ثبات قیمت مواد اولیه» به بررسی و دقت نظر بیشتری نیاز دارد.

جدول ۱۱ به عبارتی نشان‌دهنده میزان تغییرات رتبه مؤلفه‌های پیمایشی در مقایسه با هم طی دو دوره متوالی پایش است؛ در اصل اگر میزان تغییرات رتبه در پایش‌های مورد سنجش، بیشتر باشد باید دقت شود که چرا در آن دوره، وضعیت مؤلفه مورد نظر، به آن میزان

۳-۴. امنیت سرمایه‌گذاری در ایران بر حسب مؤلفه‌های پیمایشی به تفکیک حوزه‌های کاری

یکی دیگر از اطلاعات قابل ارائه در این پایش، ارزیابی فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پژوهش از امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک حوزه‌های کاری بوده که در جدول ۱۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲. ارزیابی فعالان اقتصادی از امنیت سرمایه‌گذاری در ایران به تفکیک حوزه‌های کاری در مطالعه در بهار ۱۴۰۲

تغییر وضعیت بهار ۱۴۰۲ نسبت به زمستان ۱۴۰۱	بهار ۱۴۰۱	تابستان ۱۴۰۱	پاییز ۱۴۰۱	زمستان ۱۴۰۱	بهار ۱۴۰۲	حوزه کاری
مناسب‌تر	۷/۴۴	۷/۶۴	۷/۶۷	۶/۶۳	۶/۳۰	ارتباطات، توزیع و... (حمل و نقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)
مناسب‌تر	۷/۱۹	۷/۴۷	۷/۵۱	۶/۷۰	۶/۲۶	زراعت، باغداری و جنگل‌داری
مناسب‌تر	۷/۵۲	۷/۸۶	۷/۹۳	۶/۳۰	۶/۲۴	نفت خام و گاز طبیعی، تأمین آب، برق و گاز
مناسب‌تر	۷/۰۷	۷/۳۷	۷/۴۲	۶/۵۷	۶/۲۱	خدمات تولیدی (واسطه‌گری مالی، بانک، بیمه، مستغلات اجاره و فعالیت‌های کسب‌وکار)
مناسب‌تر	۷/۰۸	۷/۳۶	۷/۳۹	۶/۷۰	۶/۱۹	صنعت (شامل همه صنعت و موارد مرتبط با ساختمان)
مناسب‌تر	۷/۲۷	۷/۶۸	۷/۶۵	۶/۵۳	۶/۱۱	دامداری، مرغداری و شیپلت
مناسب‌تر	۷/۱۰	۷/۵۸	۷/۵۷	۶/۲۷	۶/۱۰	هتل، رستوران، تهیه و توزیع غذا
مناسب‌تر	۷/۲۹	۷/۵۸	۷/۵۵	۶/۴۰	۶/۰۲	خدمات (آموزش، بهداشت و...)
مناسب‌تر	۵/۹۷	۶/۷۲	۷/۱۹	۶/۳۷	۵/۷۹	معدن به‌جز نفت و گاز

توضیح: داده‌های جدول فوق بر حسب مؤلفه‌های پیمایشی است.

مرتب با ساختمان) و حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» بود که نامناسب‌ترین وضعیت را در میان تمام حوزه‌های کاری به خود اختصاص داده بودند. در این خصوص بررسی نامناسب بودن حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» که در دو فصل پیاپی از سوی فعالان مشارکت‌کننده در این حوزه اعلام شده است قطعاً نیازمند تحلیل‌های دقیق‌تری است. قابل ذکر است که حوزه کاری «معدن به‌جز نفت و گاز» مناسب‌ترین وضعیت را در میان حوزه‌های کاری در فصل بهار ۱۴۰۲ داراست.

بررسی وضعیت حوزه کاری در پایش امنیت سرمایه‌گذاری فصل بهار ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که از منظر فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه، حوزه کاری «ارتباطات، توزیع و... (حمل و نقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» نامناسب‌ترین وضعیت را در میان تمام حوزه‌های کاری به خود اختصاص داده‌اند و مجدداً حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» برای دومین فصل متوالی در جایگاه دومین حوزه نامناسب قرار گرفته است در حالی که در پایش فصل زمستان ۱۴۰۱ این حوزه کاری «صنعت (شامل همه صنعت و موارد

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

شده که نشان از مناسب‌تر شدن روند آن نسبت به گذشته است؛ اما همچنان در میان سایر نماگرها به‌عنوان نامناسب‌ترین نماگر شناخته می‌شود. ادامه این روند و بررسی آن در گزارش‌های آتی می‌تواند پیام‌ها و تحلیل‌های بسیاری برای تصمیم‌گیران و سیاستگذاران داشته باشد. گفتنی است مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده نماگر «عملکرد دولت» عبارتند از: سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات (مؤلفه پیمایشی)، اختلال در کسب و کار بر اثر تحریم‌های جدید خارجی (مؤلفه پیمایشی) و حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه‌گذار (مؤلفه پیمایشی). در عین حال در بهار ۱۴۰۲ نیز همانند چند مطالعه گذشته، مجدداً نماگر «مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض» مناسب‌ترین نماگر در میان سایر نماگرها بوده است.

۴ بررسی دقیق‌تر نماگر «عملکرد دولت» و مؤلفه‌های ذیل آن نشان می‌دهد در پایش بهار ۱۴۰۲ درمی‌یابیم که برای اولین بار طی چند پایش گذشته به ناگهان مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با ارزیابی نامناسب‌تری نسبت به سایر موارد مواجه شده و در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است. به عبارتی با توجه به شرایط تثبیت اقتصادی در ۶ ماهه گذشته و احتمالاً افزایش اراده فعالان کسب و کار برای افزایش تولید یا حفظ سطح تولیدات خود یا حتی شروع فرایندهای جدید سرمایه‌گذاری، نیاز ایشان برای جلب حمایت مسئولان از سرمایه‌گذاری از سوی ایشان افزایش یافته و به‌نحوی این مؤلفه با دقت بیشتر و البته تقاضای بیشتری مورد ارزیابی قرار گرفته است که متأسفانه نتیجه بررسی‌ها نشان از نامناسب ارزیابی شدن آن به‌وسیله فعالان مشارکت‌کننده در پایش بهار ۱۴۰۲ دارد.

۵ با وجود آنکه کمیت عددی نماگر «تعریف و تضمین حقوق مالکیت» نسبت به پایش گذشته مناسب‌تر شده و از عدد ۶/۶۵ در پایش زمستان ۱۴۰۱ به عدد ۶/۰۳ در پایش بهار ۱۴۰۲ بهبود یافته است، اما به دلیل آنکه نسبت به سایر نماگرها در پایش بهار ۱۴۰۲ کمتر بهبود یافته در جایگاه سومین نماگر نامناسب جای گرفته است.

۶ در این مطالعه، به ترتیب مؤلفه‌های «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری (۷/۸۷)» که در پایش قبلی با

گزارش حاضر، ارزیابی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در ایران برای فصل بهار ۱۴۰۲ و محاسبه هفت نماگر مربوطه است. براساس محاسبات انجام‌شده شاخص کل امنیت سرمایه‌گذاری در ایران که با استفاده از دو مجموعه داده‌های پیمایشی و آماری تهیه می‌شود در بهار ۱۴۰۲ با کمیت ۵/۷۳ از ۱۰ (۱۰ بدترین حالت) سنجیده شده که براساس این تحقیق نتایج زیر قابل ذکر است:

۱ در تحلیل یافته‌های پایش بهار ۱۴۰۲ باید دقت شود که با وجود کاهش تعداد مشارکت‌کنندگان در پایش در نیمه اول سال ۱۴۰۱، بعد از آن باروند رو به افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان در پایش‌های فصلی خصوصاً پایش فصل بهار ۱۴۰۲ مواجه شده‌ایم و البته با وجود افزایش مشارکت‌کنندگان در پایش، اما همچنان با عدم کفایت مناسب آماری نمونه‌های مورد نیاز در پُر کردن پرسشنامه مربوطه برای همه استان‌ها مواجه بوده‌ایم. بنابراین براساس اصول آماری امکان تطبیق یافته‌ها به کل استان‌ها وجود ندارد و صرفاً برای حدود نیمی از استان‌ها کفایت مناسب آماری حاصل شده است. امید است در فصول آتی با افزایش مشارکت‌کنندگان بتوان با حداکثر اطمینان داده‌های پایش را تحلیل کرد.

۲ با مقایسه رتبه‌بندی استان‌ها درمی‌یابیم که در قسمت نامناسب‌ترین استان‌ها، در پایش بهار ۱۴۰۲ همانند پایش‌های گذشته استان‌های، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان در رتبه‌های آخر (نامناسب‌ترین وضعیت‌ها) قرار گرفته‌اند و متأسفانه این روند به‌صورت متناوب برای این استان‌ها در حال تکرار است. به عبارتی با توجه به ادامه‌دار بودن این وضعیت برای استان‌های فوق، باید مقامات استانی ذی‌ربط بررسی چرایی نامناسب بودن استان‌های خویش را در اولویت قرار داده و ضمن تحلیل دقیق‌تر مؤلفه‌هایی که در استان ایشان نامناسب‌ترین ارزیابی را کسب کرده‌اند، نسبت به بهبود و رفع موانع، اقدام‌ها و مطالعات ضروری انجام دهند.

۳ در بهار ۱۴۰۲ همانند چند پایش قبلی نماگر «عملکرد دولت» با کمیت ۶/۸۴ مجدداً به‌عنوان نامناسب‌ترین نماگر ارزیابی شده است؛ لذا باید دقت شود که مقدار کمی این عدد نسبت به پایش زمستان ۱۴۰۱ که دارای کمیت ۷/۴۵ بوده با کاهش مواجه

عدد کلی آن، اما متأسفانه با نامناسب ارزیابی شدن این مؤلفه این سؤال به وجود می‌آید که دولتمردان حقیقتاً برای افزایش شاخص امنیت سرمایه‌گذاری و حمایت از فعالان کسب و کار جهت حفظ سطح تولیدات آنها و نیز افزایش ظرفیت تولید از طریق افزایش سرمایه‌گذاری، چه برنامه و اقدام‌هایی برای حمایت از سرمایه‌گذاران خواهند داشت.

۸ در پایش بهار ۱۴۰۲ فعالان کسب و کار مشارکت‌کننده در حوزه کاری «ارتباطات، توزیع و... (حمل و نقل، انبارداری، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی)» و حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری» نامناسب‌ترین ارزیابی را در میان سایر حوزه‌های کاری اعلام کرده‌اند و فعالان مشارکت‌کننده در حوزه کاری «معدن به جز نفت و گاز» نیز مناسب‌ترین ارزیابی را اعلام کرده‌اند. این نکته قابل توجه است که طی دو پایش گذشته فعالان مشارکت‌کننده در حوزه کاری «زراعت، باغداری و جنگل‌داری»، ارزیابی‌های نامناسبی از مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذاری از خود نشان داده‌اند که مسئولان مربوطه (خصوصاً در استان‌هایی که نامناسب‌تر ارزیابی شده‌اند) این موضوع را مورد بررسی قرار دهند.

۹ شاخص امنیت سرمایه‌گذاری از نظر مؤلفه‌های آماری، برای فصل بهار ۱۴۰۲، ۱۴/۱۹ از ۱۰ (شاخص ۱۰ به معنای ناامنی مطلق سرمایه‌گذاری) سنجش شده است که نسبت به فصل زمستان مناسب‌تر شده است، بررسی‌ها نشان می‌دهد که علت اصلی آن نیز مناسب شدن مؤلفه ثبات نرخ ارز در سه‌ماهه اول سال ۱۴۰۲ است. به عبارت دیگر نوسانات نرخ ارز از جمله عوامل اصلی اثرگذار مؤلفه‌های آماری بر محاسبات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری است که به وضوح وضعیت مؤلفه‌های آماری را در بهار ۱۴۰۲ نسبت به فصول قبلی مناسب‌تر ساخته است (نیاز به ذکر است که وضعیت این مؤلفه در زمستان ۱۴۰۱ برخلاف بهار ۱۴۰۲ وضعیت نامناسبی داشته و نوسانات شدید آن به نامساعد شدن شاخص آماری در فصل زمستان ۱۴۰۱ منجر شده بود).

کمیت (۷/۹۷)، مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (۷/۶۹)» که در پایش قبلی (۸/۱۴) و مؤلفه «ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی (۷/۵۴)» که در پایش قبلی (۷/۳۶) بوده است، نامناسب‌ترین و بدترین ارزیابی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند که این امر نشان از ضرورت عمل به وعده‌ها و قراردادها توسط نهادهای دولتی، سازمان‌ها و نهادهای ذیل قوه مجریه دارد. لازم به توضیح است که تکرار تعداد دفعات نامناسب ارزیابی شدن مؤلفه «عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده» (جزء دورتبه اول نامناسب‌ترین مؤلفه‌های چندین دوره گذشته) نشان‌دهنده حساسیت و توجه بسیار بالای فعالان کسب و کار مشارکت‌کننده در این سلسله مطالعات نسبت به صحبت‌ها و قول و وعده‌های داده شده مسئولان کشور و اثرگذاری بسیار بالای صحبت‌های آنها در فضای کلی امنیت سرمایه‌گذاری است. قطعاً تداوم این روند و آثار آن بر کارآفرینان واقعی و سرمایه‌گذاران بالقوه برای مشارکت در اقتصاد و بهبود کارایی، هزینه‌های سنگینی بر کل اقتصاد کشور تحمیل می‌کند. به نظر می‌رسد شاید لازم و ضروری باشد که مسئولان چه مسئولان ملی و چه مسئولان استانی و محلی در بیان وعده‌ها و قول‌های خود در زمینه حمایت از سرمایه‌گذاری، حمایت از فعالان کسب و کار و مواردی از این دست با توجه به شرایط محدودیت منابع و امکانات بیش از پیش دقت به خرج داده و از بیان هر آنچه امکان‌پذیری آن با قاطعیت قابل قبولی وجود ندارد به شدت پرهیز کنند.

۷ در این پایش برای اولین بار مؤلفه «میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری» با کمیت (۷/۸۷) که در پایش قبلی (۷/۹۷) در جایگاه اولین مؤلفه نامناسب قرار گرفته است که با وجود کاهش کمیت عددی آن نسبت به پایش فصل قبلی اما چون نسبت به سایر مؤلفه‌ها در پایش بهار ۱۴۰۲ نامناسب‌تر ارزیابی شده، قابل توجه و نیاز به بررسی بیشتری دارد چرا که طی دو پایش اخیر با وجود ثبات بیشتر در کلیت اقتصاد و البته روند رو به بهبود شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در اکثر مؤلفه‌ها و در

پیامک و ایمیل دعوت به تکمیل پرسشنامه از طریق وبسایت برای کاربران، به‌ویژه نفراتی که سابقاً پرسشنامه فصول قبل را تکمیل کرده بودند ارسال شد که در نهایت ۱۷۳۱ پرسشنامه قابل قبول هم از این طریق تکمیل شد تا تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده و قابل قبول پایش بهار ۱۴۰۲ در مجموع به ۵۶۲۲ برسد. گفتنی است منظور از پرسشنامه غیر قابل قبول، پرسشنامه‌ای است که هویت تکمیل‌کننده پرسشنامه برای تیم پژوهش احراز نشده است. علاوه بر این تعدادی پرسشنامه به صورت تکراری و یا توسط افرادی تکمیل شده که پیامکی برای آنها ارسال نشده بود لذا پرسشنامه‌های غیر قابل قبول در دسته پاسخ‌های نامعتبر ارزیابی شدند.

از خروجی حاصل از نظرسنجی، این نتیجه برداشت می‌شود که شرکت‌کنندگان نظرسنجی چه‌نگاهی به مؤلفه‌های مختلف امنیت سرمایه‌گذاری دارند. گروه تحقیق در تلاش است با به‌روزرسانی دائم جامعه آماری این تحقیق در فصل‌های آتی، تعداد نمونه‌های مشارکت‌کننده در هر پایش به حدنصاب تعیین شده، یعنی حداقل ۸۰۳۵ فعال اقتصادی از همه استان‌ها را تثبیت کرده و حداقل حدود ۲۶۰ پاسخ صحیح برای هر استان دریافت شود تا امکان تعمیم نتایج پژوهش به کل جامعه با کفایت آماری حداکثری فراهم شود.

در پژوهش اخیر (پایش بهار ۱۴۰۲)، امکان تکمیل پرسشنامه توسط فعالان اقتصادی علاوه بر سایت از طریق پیام‌رسان داخلی «بله» نیز فراهم شد. با توجه به استقبال کاربران از پیام‌رسان‌های داخلی طی ماه‌های اخیر و همچنین با هدف افزایش ضریب دسترسی به کاربران با توجه به محدودیت‌های موجود در ارسال پیامک (هزینه سنگین ارسال پیامک در کنار شیوع ارسال پیامک حاوی لینک کلاهبرداری)، این امکان در قالب بازوی پیام‌رسان بله برای پایش امنیت سرمایه‌گذاری تدارک دیده شد.

با توجه به اینکه به‌روزرسانی اطلاعات فعالان اقتصادی با کمک داده‌های دریافتی از وزارت بهداشت، پیام دعوت‌نامه مشارکت در تکمیل پرسشنامه از طریق بازوی پیام‌رسان بله به بیش از ۱ میلیون شماره تلفن همراه ارسال شد؛ شکی نیست که در میان این یک میلیون شماره همراه، تعداد بسیاری پیام‌رسان بله را نصب نداشتند و پیام ما به آنها نرسیده است و برخی نیز به‌رغم دریافت پیام، آن را مشاهده نکردند. از بین نفراتی که پیام را مشاهده کردند، بخشی دعوت ما را برای تکمیل پرسشنامه پذیرفته و پاسخگویی به پرسشنامه را شروع کردند. بازوی بله نیز به صورت هوشمند، تمامی سؤال‌ها را به ترتیب از آنها پرسیده است که در نهایت ۳۸۹۱ پرسشنامه از این طریق تکمیل شد.

در کنار استفاده از بازوی هوشمند پیام‌رسان بله، تعدادی هم

جدول حجم جامعه و نمونه لازم، تعداد پیامک‌های ارسالی و پاسخ دریافتی قابل قبول در پاسخ دریافتی به تفکیک استان‌ها در پایش بهار ۱۴۰۲

مقایسه وضعیت بهار ۱۴۰۲ به زمستان ۱۴۰۱	درصد تحقق تعداد نمونه در بهار ۱۴۰۲	درصد تحقق تعداد نمونه در زمستان ۱۴۰۱	پاسخ دریافتی قابل قبول در		حجم نمونه لازم*	استان
			بهار ۱۴۰۲	زمستان ۱۴۰۱		
۷۶%	۱۰۲%	۵۸%	۲۷۰	۱۵۳	۲۶۴	آذربایجان شرقی
۶۹%	۶۸%	۴۰%	۱۷۹	۱۰۶	۲۶۲	آذربایجان غربی
۴%	۳۴%	۳۳%	۸۸	۸۵	۲۵۶	اردبیل
۱۳%	۱۶۳%	۱۴۴%	۴۳۱	۳۸۱	۲۶۵	اصفهان
۴۲%	۷۰%	۵۰%	۱۸۳	۱۲۹	۲۶۰	البرز
۲۶۹%	۳۸%	۱۰%	۹۶	۲۶	۲۵۲	ایلام
۱۲۲%	۴۷%	۲۱%	۱۲۰	۵۴	۲۵۶	بوشهر
۴۶%	۴۳۳%	۲۹۵%	۱۱۵۱	۷۸۶	۲۶۶	تهران
۶۳%	۳۷%	۲۲%	۹۳	۵۷	۲۵۴	چهارمحال و بختیاری
۷۷%	۳۷%	۲۱%	۹۹	۵۶	۲۶۵	خراسان جنوبی
۹%	۱۲۳%	۱۱۳%	۳۲۷	۳۰۰	۲۶۵	خراسان رضوی
۷۱۶%	۱۱۵%	۱۴%	۳۰۲	۳۷	۲۶۳	خراسان شمالی
۱۵%	۵۸%	۵۱%	۱۵۰	۱۳۱	۲۵۷	خوزستان
۲۳۹%	۶۲%	۱۸%	۱۵۶	۴۶	۲۵۱	زنجان
۷۴%	۳۷%	۲۱%	۹۴	۵۴	۲۵۷	سمنان
۱۴۵%	۲۹%	۱۲%	۷۶	۳۱	۲۶۳	سیستان و بلوچستان
۱۱%	۱۰۴%	۹۴%	۲۶۷	۲۴۰	۲۵۶	فارس
۳۴%	۳۸%	۲۹%	۹۹	۷۴	۲۵۹	قزوین
۱۰%	۴۸%	۴۴%	۱۲۴	۱۱۳	۲۵۹	قم
-۸%	۳۷%	۴۰%	۹۷	۱۰۵	۲۶۱	کردستان
۲۰%	۴۶%	۳۸%	۱۱۸	۹۸	۲۵۶	کرمان
۴۴۳%	۶۳%	۱۲%	۱۶۳	۳۰	۲۶۰	کرمانشاه
۸۵%	۳۰%	۱۶%	۷۴	۴۰	۲۴۹	کهگیلویه و بویراحمد
۲۳%	۳۷%	۳۰%	۹۶	۷۸	۲۶۰	گلستان
۴%	۳۶%	۳۴%	۹۴	۹۰	۲۶۲	گیلان
۱۹%	۳۳%	۲۸%	۸۶	۷۲	۲۵۹	لرستان
۴%	۳۷%	۳۶%	۹۸	۹۴	۲۶۴	مازندران
۱۸۶%	۵۵%	۱۹%	۱۴۳	۵۰	۲۶۰	مرکزی
۳۶۱%	۵۱%	۱۱%	۱۲۹	۲۸	۲۵۵	هرمزگان
۱۳۵%	۴۲%	۱۸%	۱۰۸	۴۶	۲۵۹	همدان
۷%	۴۳%	۴۰%	۱۱۱	۱۰۴	۲۶۰	یزد
۵۲,۱۹%	۶۹,۹۷%	۴۵,۹۷%	۵۶۲۲	۳۶۹۴	۸۰۳۵	کل کشور

* براساس فرمول کوکران و سطح اطمینان ۹۵ درصد و بازه اطمینان ۶ درصد.
مأخذ: استخراج تیم پژوهش از فایل‌های جمع‌آوری شده فعالان اقتصادی و جدول مورگان برای تعیین حجم نمونه، پایش بهار ۱۴۰۲.

- تعداد ۵۶۲۲ پرسشنامه معتبر و تکمیل شده توسط فعالان اقتصادی از سراسر کشور مربوط به بهار ۱۴۰۲ که فایل‌های پرسشنامه‌ها در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی، گروه مطالعات محیط کسب و کار و تنظیم‌گری بخشی) محفوظ است.
۱. بیمه مرکزی ایران، سالنامه آماری صنعت بیمه، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰.
 ۲. تهرانی، ایمان و قنبری، امین. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۶ پاییز ۱۴۰۰» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۸۲۶۶، خردادماه ۱۴۰۱.
 ۳. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۷ زمستان ۱۴۰۰» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۸۴۴۶، مهرماه ۱۴۰۱.
 ۴. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۸ بهار ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۸۸۳۲، اسفندماه ۱۴۰۱.
 ۵. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری ۱۹ تابستان ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۱۷۰، فروردین‌ماه ۱۴۰۲.
 ۶. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۰) پاییز ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۲۵، شهریورماه ۱۴۰۲.
 ۷. تهرانی، ایمان و امین قنبری. «گزارش پایش امنیت سرمایه‌گذاری (۲۱) زمستان ۱۴۰۱» به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۹۲۶۳، شهریورماه ۱۴۰۲.
 ۸. سیاح، سیدامیر و دیگران. «سنجش امنیت سرمایه‌گذاری در ایران: چارچوب مفهومی، روش، شاخص و نماگرها (ویرایش اول)»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۵۸۵۲، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۷.
 ۹. حسین زاده بحرینی، محمدحسین و سیدسعید ملک‌السادات. «موانع نهادی سرمایه‌گذاری و کسب و کار در ایران»، پژوهشنامه بازرگانی، تابستان ۱۳۹۰، دوره ۱۵، ش ۵۹.
 ۱۰. دسوتو، هراندو. «راز سرمایه: چرا سرمایه‌داری در غرب موفق می‌شود و در جاهای دیگر شکست می‌خورد؟» ترجمه فریدون تفضلی، تهران، نشر نی، ۱۳۸۶.
 ۱۱. سیاح، سیدامیر. «آموزه‌های ۱۶ دوره ارزیابی فصلی محیط کسب و کار در ایران طی پاییز ۱۳۸۹ تا تابستان ۱۳۹۳»، مجلس و راهبرد، سال بیست‌وسوم، ش ۸۵، بهار ۱۳۹۵.
 ۱۲. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، «درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۴۰) ارزیابی ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا» ویرایش اول (دفتر مطالعات اقتصادی)، شماره مسلسل ۱۷۰۱۱، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹.
 ۱۳. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، سالنامه عمومی قوه قضائیه، ۱۴۰۰.
 ۱۴. مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه (معاونت آمار و اطلاعات)، سالنامه آماری قوه قضائیه، سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ (جلد ۱)، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰.
 ۱۵. گزارش عملکرد واحدهای قضایی، مرکز آمار و اطلاعات قوه قضائیه، معاونت آمار و اطلاعات، اسفندماه ۱۴۰۰.
 ۱۶. مرکز آمار ایران، «گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده به تفکیک استان، خردادماه ۱۴۰۲»، تیرماه ۱۴۰۲.
17. Cochran, W. G. (2007). Sampling Techniques. John Wiley & Sons.
 18. Sarmah, H. K., & Hazarika, B. B. (2012). Importance of the Size of Sample and Its Determination in the Context of Data Related to the Schools of Greater Guwahati. Bull. Gauhati Univ. Math. Assoc, 12..
 19. Sarmah, H. K., Hazarika, B. B., & Choudhury, G. (2013). An Investigation on Effect of Bias on Determination of Sample Size on the Basis of Data Related to the Students of Schools of Guwahati. International Journal of Applied Mathematics and Statistical Sciences, 2(1).
 20. Kotrlik, J. W. K. J. W. & Higgins, C. C. H. C. C. (2001). Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research Appropriate Sample Size in Survey Research. Information Technology, Learning, and Performance Journal, 19(1), 43.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ سیستم الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir